

YMATEB “PAWB” I YMGYNGHORIAD DECC AR GLADDFA I WASTRAFF NIWCLEAR

18/12/2013

Rhagarweiniad

Mae PAWB (Pobl Atal Wylfa B) yn gwrthwynebu codi rhagor o bwerdai niwclear oherwydd peryglon y dechnoleg, effaith ar yr amgylchedd, effaith ar y diwylliant Cymraeg a Chymreig, cost y dechnoleg, ac wrth gwrs pryderon am wastraff niwclear.

Credwn nad yw'r ymgynghoriad presennol yn un derbyniol, am y rhesymau canlynol:-

1. Mae gormod o ganoli o'r broses reolaeth ar gyfer claddfa i wastraff niwclear, a ni chredwn fod ymgynghoriadau lleol yn Cumbria yn dryloyw. Mae'r Llywodraeth wedi newid telerau'r broses drwy newid yr haen o lywodraeth leol sy'n cael hawl i drafod ymhellach. Credwn fod hyn wedi digwydd gan fod Cyngor Cumbria wedi ymwrthod a'r syniad o gladdfa gwastraff niwclear.
2. Credwn fod y Llywodraeth am geisio gwrthio claddfa gwastraff niwclear ar Cumbria ar waethaf gwrthwynebiadau lleol. Er enghraifft, ar 11/12/2013 dyma ddywedir am Michael Fallon, y Gweinidog Busnes, ym mhapur newydd yr "I":-

“The Business minister Michael Fallon has given the strongest indication yet that the Government will block elected officials who vetoed a £12bn nuclear waste dump from being able to do so again. Mr Fallon said his “instinct” was that county councillors should not be allowed to decide whether or not toxic nuclear waste should be buried in Cumbria. Appearing before a House of Lords Committee yesterday, Mr Fallon also hinted that the Government may impose a nuclear dump on a site it deems suitable”.

3. Yn ein barn ni, nid yw'r broses o gladdu gwastraff yn un y dylid ei hystyried. Gwell o lawer yn ein barn ni fyddai canfod ateb fyddai'n golygu y gellid dad-wenwyno'r gwastraff cyn ei waredu'n derfynol.
4. Credwn fod yn rhaid canfod ateb i'r broblem o gael gwared a'r gwastraff sydd eisoes yn bodoli cyn hyd yn oed ystyried cynhyrchu rhagor o wastraff mewn atomfeydd newydd. Mae rhaglen adeiladu atomfeydd y Llywodraeth yn rhagdybio cynhyrchu 16GW o drydan. Bydd y gwastraff o'r atomfeydd hyn dair gwaith poethach na'r gwastraff presennol. Achos dychryn i PAWB oedd deall yn ddiweddar (12/12/2013) fod DECC yn ystyried adeiladu mwy fyth o atomfeydd er mwyn cynhyrchu 75GW o drydan. Byddai hyn yn golygu hyd at 50 o adweithyddion newydd. Ym marn PAWB, mae hyn yn hollol anghyfrifol ac yn peryglu dyfodol holl drigolion Prydain, a thrigolion gwledydd eraill. Pam nad oedd y wybodaeth yma ar gael ynghynt? Pwy o fewn DECC sy'n gyfrifol am hyn – ai gweision suful llawn amser, neu bobl sydd ar secondiad o'r diwydiant ynni?

5. Ni does gennym hyder o gwbl fod y Llywodraeth yn medru delio a phroblemau gwastraff sy'n bodoli eisoes, felly 'does gennym ni ddim ffydd yn yr ymgynghoriad presennol. Hoffem eich hatgoffa o'r llanast yn Sellafield, lle gwelwyd y gost i'r trethdalwr o lanhau'r safle yn codi uwchlaw £70bn. Ofnwn y bydd costau claddfa niwclear yn faich ariannol ar genedlathau'r dyfodol, ac nid ydym yn credu y bydd y diwydiant niwclear yn ysgwyddo'r baich i'r graddau priodol – sef 100% o'r gost.
6. Credwn fod y syniad o gynnig abwyd ariannol i gymunedau er mwyn eu darbwyllo l dderbyn claddfa gwastraff niwclear yn wrthun. Credwn fod y math yma o weithredu yn ceisio manteisio ar ardal sy'n wan yn economaidd yn barod. Credwn y dylid defnyddio dulliau eraill o adnewyddu a chreu cyflogaeth mewn ardaloedd fel hyn. Yn ein tyb ni, fyddai abwyd o'r fath ddim yn debygol o weithio mewn rhannau o Brydain lle mae'r ddaear yn fwy addas ar gyfer claddfa nag yw yng Nghumbria, ond fod yr ardaloedd hynny yn fwy lewyrchus yn economaidd, er enghraifft Dwyrain Lloegr.

Cwestiynau penodol yr ymgynghoriad.

Cwestiwn 1- A gytunwch y dylid cael prawf o gefnogaeth y cyhoedd cyn i'r awdurdod cynrychioliadol golli ei Hawl Tynnu'n Ôl? Os felly, beth dybiwch chi fyddai'r ffordd fwyaf priodol o brofi barn y cyhoedd, a phryd ddylid gwneud hynny? Os nad ydych yn cytuno fod angen prawf o'r fath, eglurwch pam os gwelwch yn dda.

Yn ein barn ni, yr unig ffordd o ganfod lefel cefnogaeth, neu ddiffyg cefnogaeth, i gladdfa gwastraff niwclear mewn ardal, yw drwy gynnal refferendwm. Cyn gwneud hynny, rhaid i'r boblogaeth leol gael gwybodaeth fanwl am yr holl broses. Dylai'r wybodaeth yma gael ei ddarparu'n ddiduedd, a nid gan y corff fuasai'n gyfrifol am y gwaith, ond gan gorff allanol diduedd.

Cwestiwn 2 - A gytunwch â'r newidiadau a awgrymir i'r trefniadau penderfynu o fewn y broses dewis safle MRWS? Os nad ydych yn cytuno, sut fydddech chi'n addasu'r dull gweithredu fesul cyfnod a awgrymir, neu pa ddull arall o weithredu a fydddech chi'n ei gynnig? Eglurwch eich rhesymeg os gwelwch yn dda.

Dydyn ni ddim yn cytuno fod yna drafodaeth ar raddfa Brydeinig wedi digwydd. Yn ogystal, credwn y dylai'r drafodaeth gynnwys trafodaeth ehangach ar sut i ddelio efo gwastraff. Dim ond un datrysiad posibl yw claddfa. Eto fel yn ein hymateb i gwestiwn 1, corff diduedd ddylai gyflwyno'r ffeithiau i'r cyhoedd.

Cwestiwn 3 - A gytunwch â'r dull hwn o ddiwygio swyddogaethau o fewn y broses dewis safle a nodwyd yn y Papur Gwyn? Os ydych yn anghytuno, pa ddull gweithredu arall fydddech yn ei gynnig a pham?

Dydyn ni ddim yn credu fod y Llywodraeth yn ddiuedd yn yr holl broses. Credwn y dylid ystyried ffyrdd o gadw gwastraff mewn ffordd ddiogel dros dro nes i ddatrysiad parhaol o'r broblem gwastraff gael ei darganfod. Dyma'r sefyllfa yn yr Alban. Dim ond un opsiwn yw claddfa. Fel y dywedwyd eisoes, yn ein barn ni, ni ddylid cynhyrchu dim mwy o wastraff niwclear cyn datrys y broblem hon.

Cwestiwn 4 - A gytunwch â'r dull hwn o asesu addasrwydd daearegol fel rhan o broses dewis safle MRWS? Os ydych yn anghytuno, pa ddull gweithredu arall fydddech yn ei gynnig a pham?

Dydyn ni ddim yn credu fod y Llywodraeth eisiau edrych y tu hwnt i Cumbria fel safle ar gyfer claddfa gwastraff niwclear. Mae'n hysbys fod daeareg yn fwy addas mewn ardaloedd eraill, ond 'dyw'r Llywodraeth ddim am ddiystyru ardaloedd megis Cumbria lle y bydd yna broblemau technegol sy'n fwy anodd, ac mae'n debyg yn fwy costus. Nodwn fod Nirex wedi rhestru 537 safle yn 1988 fel claddfeydd posibl, ond nad oedd safle Sellafield ddim yn un ohonynt.

Cwestiwn 5 - A gytunwch â'r dull hwn o gynllunio ar gyfer y cyfleuster gwaredu daearegol? Os ydych yn anghytuno, pa ddull gweithredu arall fydddech yn ei gynnig a pham?

Ni does gan PAWB ddim ffydd o gwbl yn y broses gynllunio arfaethedig. Hyd yma, credwn mai camarweiniol fu unrhyw drafodaethau lleol. Dengys sylwadau Mr Fallon, y cyfeiriwyd atynt eisoes, mor ddi-hid yw'r Llywodraeth o deimladau lleol. Credwn fod y sustem ganolog o fynnu fod prosiectau enfawr y mae'r Llywodraeth yn penderfynu eu bod o fudd i'r wladwriaeth, a felly yn diystyru anghenion a phryderon lleol, yn wallus a gwrth-ddemocrataidd.

Cwestiwn 6 - A gytunwch â'r eglurhad hwn o'r rhestr ar gyfer gwaredu daearegol – a sut dylid cyfleu hyn i'r gymuned sydd wedi gwirfoddoli i leoli'r cyfleuster? Os ydych yn anghytuno, pa ddull gweithredu arall fydddech yn ei gynnig a pham?

Credwn ei bod yn amhosibl rhoi amcangyfrif manwl o'r gwastraff y gellid ei gladdu ar safle claddfa gwastraff niwclear. Fel y cyfeiriwyd eisoes, deallwn fod DECC yn ystried rhaglen enfawr o ddatblygiadau niwclear allai olygu hyd at 50 o adweithyddion newydd. Hyd y gwyddwn ni, bydd yn anodd iawn cynllunio ar gyfer rhywbeth a allai ddigwydd, ond nad oes yna sicrwydd o bell ffordd y bydd yn digwydd. Yn ogystal, ac i ail-arodd ein safbwynt creiddiol, credwn ei bod yn anghyfrifol i gynhyrchu rhagor o wastraff niwclear cyn datrys y broblem o'r gwastraff sy'n bodoli eisoes.

Cwestiwn 7 - A gytunwch â'r dull gweithredu arfaethedig ar gyfer

buddiannau cymunedol cysylltiedig â CGD? Os ydych yn anghytuno, pa

ddull gweithredu arall fydddech yn ei gynnig a pham?

Mae PAWB yn gwrthwynebu'n llwyr y syniad o gynnig abwyd ariannol i ardal yn gyfnewid am gytundeb i dderbyn claddfa gwastraff niwclear. Credwn ei fod yn rhoi pwysau ar gymunedau tlawd, pan y dylid creu atebion gwreiddiol i broblemau economaidd ardaloedd o'r fath. Credwn fod y dadleuon gwyddonol yn debygol o gael eu diystyru gan bobl sydd a'u llygaid ar y geiniog.

Cwestiwn 8 - A gytunwch â'r dull gweithredu arfaethedig o fynd i'r afael â'r

effeithiau cymdeithasol-economaidd ac amgylcheddol a allai ddeillio o leoli

CGD? Os ydych yn anghytuno, pa ddull gweithredu arall fydddech yn ei gynnig a pham?

Mae PAWB yn credu fod hwn eto yn ffordd o wobrwyo cymuned dlawd i dderbyn claddfa gwastraff niwclear, felly gwrthwynebw'n yn llwyr.

Cwestiwn 9 - A oes gennych chi unrhyw sylwadau eraill?

Mae PAWB yn credu y dylid edrych ar ffyrdd eraill o ddelio gyda gwastraff niwclear, heblaw am sefydlu claddfa. Mae hyn yn sylfaenol bwysig, yn enwedig os na cheir cymuned sy'n fodlon derbyn gwastraff niwclear o'u gwirfodd. Credwn y bydd yn hollol annerbyniol os bydd y Llywodraeth yn mynnu fod claddfa gwastraff niwclear yn cael ei sefydlu yng Nghumbria ar waethaf gwrthwynebiadau yn yr ardal.

Casgliadau

1. Credwn mai ymarferiad cosmetig yn unig yw'r ymgynghoriad hwn.
2. Credwn mai dim ond un ateb posibl i ddelio a gwastraff niwclear yw sefydlu claddfa.
3. Credwn na ddylid cynhyrchu dim mwy o wastraff niwclear ym Mhrydain hyd y ceir ateb terfynol a diogel i'r broblem o'r gwastraff sy'n bodoli eisoes.

4. Credwn mai gwrthun yw cynnig abwyd ariannol i gymunedau i dderbyn claddfa gwastraff niwclear.
5. Credwn mai cymunedau lleol ddylai gael penderfynu drwy reffendwm os y dylent dderbyn claddfa gwastraff niwlear, neu beidio, yn seiliedig ar wybodaeth wyddonol di-duedd yn cael ei ddarparu gan gyrff sydd heb fod ynghlwm a'r broses o greu y gladdfa eu hunain.
6. Credwn fod ynni nwclear yn rhy beryglus a rhy gostus i'w defnyddio, ac y dylid defnyddio dulliau cynaliadwy o gynhyrchu ynni. Mae'r dulliau hyn yn bodoli eisoes, yn ddiogel i'r amgylchedd, yn creu swyddi, yn lleihau eu costau yn flynyddol oherwydd datblygu'r technolegau, ac yn gallu diwallu anghenion ynni y Deyrnas Unedig os ceir buddsodiad priodol.